

EEN BEDRIJF KUN JE COMPENSEREN, MAAR EEN MANIER VAN ZIJN?

In haar reactie op het boek van Chris De Stoop gaat de natuurbeweging voorbij aan de essentie van de zaak, schrijft **GLENN DELIÈGE**. Hoe Scheldepolderboeren hun hele identiteit zagen onteigend, dat kan niet anders dan tot wroeging leiden. Daar mogen ook 'de groenen' niet blind voor zijn.

Een premie voor je wortels

GLENN DELIÈGE

Wie? Focust als postdoctoraal onderzoeker (Radboud Universiteit Nijmegen) op de ethische aspecten van de clash tussen 'nieuwe' en 'oude' natuur.

Wat? De natuurbeweging houdt er een steeds engere visie op natuur op na. Ze heeft ervoor gekozen natuur en landbouw te scheiden, dan moet je niet schrikken van de gevolgen.

Ook boeren uit de Prosperpolder moesten plaats ruimen voor natuurgebied. © Goos van der Veen/hh

Natuurpunt voelt zich blijkbaar onterecht beschuldigd door Chris De Stoops recentste boek *Dit is mijn hof*, zo blijkt uit de reactie van Chris Steenwegen (*DS 3 september*). Ik kan Steenwegen ten dele bijtreden in zijn verongelijkheid: Natuurpunt – waar ik zelf ook een actief vrijwilliger ben – wordt weer eens gebruikt als zondebok om alle 'anti-groene onderbuikgevoelens' te kanaliseren. Was Natuurpunt er niet geweest, met de onvermoeibare inzet van zijn duizenden vrijwilligers, dan was Vlaanderen nog grauwer geweest dan het vandaag al is. Natuurbehoud gaat om moeilijke keuzes maken. Maar waar gehakt wordt, vallen spaanders. Een vereniging als Natuurpunt, die de ethiek hoog in het vaandel draagt, zou daar niet blind voor mogen zijn. De Stoop steekt niet zomaar een beschuldigende vinger uit. Wie zijn boek leest, kan aan het eind een meer evenwichtige balans opmaken. Die balans wordt gepresenteerd door een boerenbril, dat klopt. Het is te hopen dat dat standpunt nog als legitiem aanvaard wordt in een debat over natuur en landschap. In die zin is de reactie van Steenwegen tekenend voor het probleem dat De Stoop wil aankaarten. Het zit hem in het zinnetje: 'Dankzij de groene buffers en de afgebakende grenzen blijven de overblijvende polderdorpen leefbaar.' Leefbaar voor wie? Niet voor de polderboeren die tot voor kort het leeuwendeel van de bevolking van die dorpen uitmaakten. Die zijn allemaal ontheemd: voor de haven, voor de natuur. In hun plaats komen nieuwe bewoners. Havenarbeiders misschien. Wellicht eerder stadsvluchtelingen op zoek naar recreatiegroen dicht bij de deur. Voor die mensen wordt er nu een paradijs gecreëerd.

De grond vanonder de voeten

Dit is mijn hof handelt in de eerste plaats over mensen van wie de grond van onder de voeten wordt getrokken. Letterlijk en figuurlijk. De Scheldepolderboeren verliezen met de onteigening niet alleen hun hof, maar hun hele wereld. Met die wereld bedoel ik het netwerk van personen, zaken en plaatsen die de betekeniscontext van hun bestaan vormen, waaraan ze zin ontlene en waarvan zij de zin uitmaken. Zonder zo'n wereld verliezen ze hun trots. Want waarvoor sta je nog als al datgene waarin je geloofde, wat juist en recht en geordend bleek, door de ander niet eens wordt bestreden, maar onbegrijpend als niet ter zake doend aan de kant geschoven wordt? Als anderen stellen dat je voor dat verlies 'toch een schone premie' krijgt?

Daar gaat het in *Dit is mijn hof* om: over hoe een wereld wordt kapotgemaakt, over hoe de rug van de polderboer achteloos gekraakt wordt en niemand dat wil horen. Veel polderboeren boerden al generaties lang in de polder, soms generaties lang in dezelfde hoeve. Hun geschiedenis lag gestold rond hen in het landschap. Dat wordt hen nu afgenomen voor de haven en voor de nieuwe natuur. Voor een bedrijf kun je compenseren, maar

De natuurbeweging vergist zich evenzeer van vijand als de boeren dat doen

voor een identiteit, een manier van zijn? Zo'n verlies slaat een diepe wonde die maar zelden helemaal heelt. Over het aantal zelfmoorden of infarcten wordt doorgaans zedig gezweven. De Stoop kan moeilijk verweten worden dat hij op die open wonde, op dat verlies, wijst. Niemand anders wil het blijkbaar nog erkennen. Zelfs de natuurbeweging niet.

Streepjeslijsten en doelsoorten

Hermes Sanctorum (*DS 4 september*) heeft gelijk als hij zegt dat de boeren zich van vijand vergissen. Maar dat doet de natuurbeweging evenzeer. De Stoop geeft aan hoe de polderboer vaak tandenknarsend en machteloos wordt meegezogen in een proces van industrialisering. Hij toont hoe die zich minstens latent bewust is van het verlies aan contact met

natuur en landschap dat dit met zich brengt. Je ziet dat de boer niet ontkent dat er problemen zijn met dierenwelzijn en met vervuiling, je leest hoe die terecht een oorzaak vormen voor de verwijdering tussen beide kampen. Aan de andere kant lijkt de natuurbeweging er een steeds engere visie op natuur op na te houden: ze staart bijna alleen nog naar streepjeslijsten en grafieken van doelsoorten. Ze is volop overtuigd dat geld het debat kan smoren: ecosysteemdiensten, weet u wel.

Beide partijen zijn in hetzelfde bedje ziek: ze geven toe aan het discours van specialisatie, maximaal rendement op de eigen vierkante centimeter.

Wat daarbij verloren gaat, is het levende landschap, de plattelandsbewoner en zijn wereld. Nochtans kan het anders. Nu kiest de natuurbeweging ervoor om natuur en landbouw te scheiden en niet te verweven, terwijl de haven en de natuur juist wel verweven worden. Wie die keuze maakt, mag niet terugdeinzen voor de gevolgen ervan, ook niet als die poëtisch beschreven worden.

Dat is de spiegel die De Stoop de boeren- en de natuurverenigingen voorhoudt. Wil iedereen eerst even goed kijken alvorens het grof geschut boven te halen?

'Met een nieuwe economie krijg je nieuw beleid, en dat beleid heeft tot deze ziek makende schande geleid.'

Zanger **BOB GELDOF** gelooft niet in een andere aanpak van David Cameron en stelt, samen met andere bekende leraren en Britten, zelf woningen ter beschikking van vluchtelingen (opgetekend in The Guardian).

© belga

VLAM!

Het gaat om die 'nieuwe' natuur

Inge Ghijs
Chef binnenland

Natuurlijk hebben Natuurpunt en Hermes Sanctorum gelijk: natuur staat onder druk en dat al jaren. Dat er bossen moeten verdwijnen voor bedrijven die uitbreiden, waarna ze die grond niet eens gebruiken, is een schande. En natuurlijk hebben de grootschaligheid en specialisatie opgedrongen door Europa en sommige landbouworganisaties veel boeren de das omgedaan en doen ze dat nog altijd. En, ja, landbouw heeft ook een impact op milieu en natuur, veel meer dan zou mogen. En, ja, er zijn veel boeren slachtoffer geworden van de uitbreiding van de haven. Maar daar gaat het in het boek van Chris De

Stoop *Dit is mijn hof*, niet om. Het gaat erom dat er ook boeren hun hof en hun landbouwgrond, met andere woorden, hun woning, hun werk, hun hele bestaan, kwijtspeelen omdat er zogenaamd 'nieuwe' natuur moet komen. Gemeenschappen zijn verdreven van hun poldergrond, nota bene een van de vruchtbaarste gronden van Europa, omdat er kunstmatige natuur voor in de plaats moest komen. Dat is een schande. Dat die boeren elders moeten herbeginnen of er noodgedwongen dan maar mee ophouden, is de schuld van die natuurcompensaties. Een andere oorzaak zoeken, is intellectueel oneerlijk.